

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับค่าตอบแทน ในอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนครัวเรือนในอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร จำนวน 310 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับค่าตอบแทน และแบบสัมภาษณ์ผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับค่าตอบแทน ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.91 และค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.87 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในเขตอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร จำนวน 310 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.3 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 27.7 ในด้านอายุ พบว่ามีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาคือมีอายุ 30 ถึง 50 ปี ร้อยละ 43.2 ทางด้านสถานภาพพบว่าส่วนใหญ่แล้วสมรสถึง ร้อยละ 86.8 รองลงมา คือ สถานภาพโสด และหย่าร้างหรือหม้าย ในด้านศาสนา พบว่านับถือศาสนาพุทธ

ร้อยละ 99.4 มีเพียงร้อยละ 0.6 นับถือศาสนาอื่นๆ ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ในด้านการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ถึงร้อยละ 67.4 และมีอาชีพเกษตรกร ถึงร้อยละ 61.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด สำหรับรายได้ต่อครอบครัว พบว่ามีรายได้ 3,000 ถึง 8,000 บาท ร้อยละ 53.5 รองลงมาคือมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ในด้านระยะเวลาที่อาศัยในเขตอำเภอคงเจริญของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะอาศัยในชุมชนนี้มากกว่า 30 ปี ถึงร้อยละ 64.2

ผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับคำตอบแทนจากแบบสอบถาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ($p < 0.010$) ด้านการกำจัดยุงลาย ($p < 0.001$) ด้านการป้องกันไม่ให้ยุงกัด ($p < 0.000$) และด้านอื่นๆ ($p < 0.000$)

และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้ให้ความเห็นว่ามีผลแตกต่างกัน ในด้านของผลสัมฤทธิ์ของการควบคุมโรค ที่ทำให้อัตราป่วยของโรคไข้เลือดออกลดลง ด้านระบบการทำงานจะมีการมอบหมายงาน ติดตามงาน เช่น ก่อนได้รับคำตอบแทนจะมีการทำงานไม่เป็นระบบ เกี่ยงกันทำงาน ต้องมีผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกก่อนจึงจะมีการตื่นตัวกันในการรณรงค์ ซึ่งต่างจากจากหลังได้รับคำตอบแทนที่จะมีการรณรงค์ทุกเดือน มีแบบสำรวจเป็นลายลักษณ์อักษร เริ่มมีการเฝ้าระวังโรคกันมากขึ้น และด้านความรับผิดชอบ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือ มีความเอาใจใส่ดูแลงานและขยันทำงานมากขึ้น

นอกจากนี้การได้รับคำตอบแทนยังมีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในด้านจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพราะโดยธรรมชาติของคนไทยส่วนใหญ่มักจะทำงานตอบแทนแก่ผู้ให้ค่าจ้างเสมอ การรับรู้บทบาทของตนเองมากขึ้นในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคในทุกพื้นที่ ทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การสำรวจ การแจกทรายกำจัดลูกน้ำ และการพ่นสารเคมีเมื่อมีการระบาดของโรค และคำตอบแทนยังเป็นตัวกระตุ้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้องมีความรับผิดชอบต่อ ออกปฏิบัติงานทุกเดือน การทำงานได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นขวัญและกำลังใจแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

จากการศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ก่อนและหลังได้รับคำตอบแทน ในอำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร ดังที่กล่าวมาข้างต้น หลังการได้รับคำตอบแทนทำให้ผลการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดีขึ้น ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ในการควบคุมโรค ด้านระบบการทำงาน และด้านความรับผิดชอบ ผลการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนสนับสนุน

ส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามสภาพความเป็นจริงในพื้นที่และศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นหลัก เพื่อลดอุบัติการณ์ของการเกิดโรคและเพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

การศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับคำตอบแทน ในอำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อลดอุบัติการณ์ของการเกิดโรคได้ ดังนี้

1. องค์กรภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านสาธารณสุขซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยตรง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมในการเสริม สร้างคุณธรรมด้านจิตอาสาในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนเจตนารมณ์เดิมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
2. การศึกษาชี้ให้เห็นว่าคำตอบแทนเป็นแรงจูงใจให้บุคคลทำงานได้เป็นอย่างดีแต่ควรมีการสนับสนุนคุณธรรมด้านอื่นๆด้วย เช่น ความเสียสละและการช่วยเหลือส่วนรวม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับคำตอบแทน อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร มีผลการศึกษาที่สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลการดำเนินงานควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านก่อนและหลังได้รับคำตอบแทน

2. ควรมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์ และเชิงคุณภาพ ในการดำเนินงานสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขก่อนและหลังได้รับค่าตอบแทนในด้านต่างๆมากขึ้น อาทิ งานควบคุมโรคไม่ติดต่อ งานส่งเสริมสุขภาพ งานฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย และงานคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

3. การเก็บข้อมูลควรมีการแจกแบบสอบถามเกินจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ควรมีการสุ่มตัวอย่างทุติยภูมิ และไม่ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล